

Tema: Hållbara evenemang

Många och stora evenemang inom idrott och friluftsliv innebär en ökad belastning både för natur- och kulturmiljön. För att värna miljön behövs mer hållbara lösningar, därför ville vi öka kunskapen kring faktorer som transporter, attityder, materialanvändning, konsumtion och tillgänglighet.

Så påverkade Covid-19 evenemangen

I en studie från 2020 undersökte forskarna Robert Pettersson, John Armbrecht, Erik Lundberg och Malin Zillinger hur evenemang inom idrott och friluftsliv påverkades av Covid-19. Här tittar vi närmare på några av resultaten och hur utvecklingen sett ut sedan dess, tillsammans med Robert Pettersson.

Enligt studien var ekonomiska konsekvenser den största utmaningen under pandemin och de flesta föreningar drabbades hårt av intäktsbortfall. Upp emot 90 procent av förlorade intäkter under pandemins första våg kopplades till evenemang och de största intäktsbortfallen rörde anmälningsavgifter, biljetter, sponsormedel och försäljning. Värst drabbade var ishockeyn och fotbollen.

Miljöfrågor hamnade långt ner på agendan i kristider, medan sociala värden rankades högt. Några av de mest påtagliga effekterna var medlemstapp, minskat aktivitetsutbud, minskad integration och utmaningar för fysisk och psykisk

hälsa. De flesta föreningar vidtog åtgärder mot de uteblivna intäkterna, bland annat genom att minska utbudet av aktiviteter och permittera personal – något som enligt Robert Pettersson fått långvarig effekt.

– På lite länge sikt ser vi att flera idrotter inte bara tappade medlemmar utan också ledare. Det senare visade sig svårare att återhämta sig ifrån, inte minst eftersom ledarutbildning tar tid.

Ökad trygghet och live-streaming

Frågor om trygghet och säkerhet värderades högt inom besöks- och evenemangsindustrin under pandemin. Dessa har dröjt sig kvar, »

Robert Pettersson.

Forskare

Robert Pettersson, temaledare, docent i turismvetenskap vid Mittuniversitetet

John Armbrecht, vice temaledare, docent i företags ekonomi inriktning marknadsföring vid Göteborgs universitet

Tommy Andersson, professor i företagsekonomi inriktning turism vid Göteborgs universitet

Erik Lundberg, doktor i företagsekonomi inriktning marknadsföring vid Göteborgs universitet

Lusine Margaryan, doktor i turismvetenskap vid Mittuniversitetet

Malin Zillinger, doktor i kulturgeografi vid Lunds universitet

Axel Eriksson, doktor i turismvetenskap vid Mittuniversitetet

Lärandegrupp

Lärandegruppen inom temat "Hållbara evenemang" har jobbat för att ta fram kunskap och lösningar inom följande frågeställning:

Hur kan vi skapa miljömässigt hållbara evenemang inom idrotten och friluftslivet?

Lärandegruppen har bestått av forskare från Göteborgs universitet och Mittuniversitet samt aktörer från Riksidrottsförbundet, Svenskt Friluftsliv, Göteborgs stad, En svensk klassiker, Biathlon Events AB – Legacy och Jämtkraft.

Nya verktyg för mer hållbara evenemang

Två nya verktyg ska hjälpa arrangörer genom att mäta vilken klimatpåverkan evenemanget har och ge tips på hur det kan bli mer klimatmässigt hållbart. Läs om verktygen på sidan 30.

bland annat genom ett större intresse för avbokningsvillkor vid biljettköp. I studien nämndes att ändrade evenemangsbeteenden kunde leda till bestående förändringar i hur vi reser och använder arenor, men man kan nu se att volymerna på svenska arenor och anläggningar återigen är tillbaka på samma nivå som före pandemin. Däremot är ett ökat utbud av live-streamade och inspelade matcher en långsiktig effekt.

Mer kunskap behövs

I studien konstaterade forskarna slutligen att det behövdes mer kunskap om hållbara evenemang – något Robert Pettersson fortfarande vidhåller.

– Behovet av mer kunskap om hållbara evenemang består, och särskilt tydligt är det att vi behöver veta mer om hur man kan få evenemangsbesökare att gå från kännedom till ett faktiskt ändrat beteende. Vi hoppas att verktygen för hållbara evenemang som vi just nu tar fram kan bidra till det.

Studie fick Länsstyrelsen att se över tillståndprocesser för naturbaserade evenemang

I en studie från 2022 granskade Axel Eriksson, Robert Pettersson och Sandra Wall-Reinius tillståndprocesser för idrotts- och friluftslivsevenemang genom att gå igenom samtliga tillståndsärenden i Jämtlands län under en tioårsperiod. Resultaten – som visade att 95 procent av evenemangen beviljades och att natur- och miljöpåverkan lade låg inverkan på besluten – fick Länsstyrelsen att se över sina rutiner.

Antalet sport- och friluftslivsevenemang i naturmiljöer ökar, och ett av syftena med studien var att få fördjupad kunskap om hur miljöpåverkan förstås och värderas i den regionala bedömningsprocessen av naturbaserade evenemang och organiserat friluftsliv. Resultatet visade att av 393 ärenden fick endast 19 ansökningar avslag – inget av miljömässiga skäl.

– Ansökningsformuläret saknade dessutom obligatoriska fält för miljöhänsyn, vilket får konsekvenser. I hälften av ansökningarna fanns ingen beskrivning av hur arrangören tänkt skydda natur och miljö, och i en tredjedel av fallen hade ingen miljöanalys gjorts. Det innebär att många beslut fattas utan någon tydlig bild av hur evenemangen påverkar miljön, säger Axel Eriksson.

De vanligaste typerna av evenemang som återfanns i ansökningarna var motorsportevenemang och friluftslivsevenemang, och där kunde forskarna se att organiserat friluftsliv och sportaktivitet bedömdes delvis olika. Miljöanalysen som Länsstyrelsen gör var ofta djupare vid friluftslivsevenemang jämfört med sportevenemang.

Rutinöversyn hos Länsstyrelsen

Efter att studien genomförts såg forskargruppen och Länsstyrelsen stora möjligheter att utveckla arbetet med att tydliggöra och strukturera tillståndprocessen och bedömningen av ansökningar om evenemang. De träffades för en gemensam workshop där de diskuterade studiens resultat.

– Länsstyrelsen valde sedan att starta en intern process för att se över rutinerna vid bedömning. Idag jobbar man på ett mer transparent och strukturerat sätt, säger Robert Pettersson.

Hur och vad konsumerar deltagare i Göteborgsvarvet?

I samband med Göteborgsvarvet 2022 undersökte John Armbrecht, Erik Lundberg och Tommy Andersson deltagarnas konsumtionsvanor. Efter det har de fortsatt forskningen inom samma ämne och tittat närmare på hur begreppet "serious leisure" kan kopplas till konsumtion.

Sedan studien 2022 har forskarna tittat närmare på sambandet mellan konsumtion och begreppet "serious leisure" som kan förklaras som ett djupt och långsiktigt engagemang och intresse för träning. I en studie från 2023 undersökte de sambanden mellan serious leisure, träning, evenemangsdeltagande och konsumtion bland löpare på Göteborgsvarvet.

– Vi såg att personer med hög grad av serious leisure konsumerar mer träningsprodukter, deltar i fler evenemang och lägger mer tid på träning. Det tyder på att serious leisure är användbart för att förklara konsumtionsmönster inom evenemang, säger John Armbrecht.

Studien undersökte även sambandet mellan serious leisure och deltagarnas subjektiva välbefinnande. Resultaten visade att det inte är intresset för träning som ökar välbefinnandet, utan själva träningen, och att konsumtion av sportprodukter inte påverkar välbefinnandet märkbart.

– Studien ger viktiga insikter för evenemangsarrangörer som vill skapa hållbara och meningsfulla evenemangsupplevelser, säger John Armbrecht.

Områden som undersöktes bland 1000 deltagare i Göteborgsvarvet 2022

Konsumtion: Listan över vad deltagarna konsumerat året innan loppet toppades av löparskor (67%), träningskläder (48%), kost- och energitillskott (29%) och elektroniska hjälpmedel (14%). Det mesta köps nytt – endast 1% av produkterna köptes på andrahandsmarknaden.

Miljöpåverkan från transporter: Deltagarnas resor till och från evenemanget visade tydliga skillnader i klimatpåverkan. Trots att bara 1% reste med flyg, stod det för hela 32% av utsläppen. Bil med förbränningsmotor användes av 37% och orsakade 60% av utsläppen. I kontrast stod tågresor – som 22% använde – endast för 6% av de transportrelaterade utsläppen.

Vad deltagarna värderar: Att få vattenflaska, buff eller en T-shirt i samband med evenemanget var inte så viktigt för deltagarna. Däremot uppgav mer än hälften (54,8%) att det var viktigt att få en medalj efter utfört lopp. 56,3% önskade också gratis kollektivtrafik.